

اضلاع تربیت در هندسهٔ صدرایی؛ با تأکید بر

چهارگانهٔ مراحل، اهداف، اصول و روشها

محمد رضا شمشیری*

استادیار گروه الهیات دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

چکیده

حکمت صدرایی، حاوی دیدگاهی نوین دربارهٔ انسان و ابعاد وجودی اوست که میتواند مبنای تبیینهای تربیتی مبتنی بر رویکرد اسلامی باشد. بدین منظور، این جستار در صدد است با شیوهٔ تحلیلی - استنتاجی، ضمن تبیین دیدگاه صدرالمآلهین دربارهٔ تربیت اخلاقی - همراه با توضیح و تبیین اجمالی مقوله‌های مطرح در اینباره، بر اساس نظریات او دربارهٔ نفس، بعنوان مبنای تعلیم و تربیت - به دلالت‌های تربیتی و نتایج بدست آمده با تأکید بر چهار بخش مراحل، اهداف، اصول و روشهای تعلیم و تربیت پردازد. در اینجا توجه به هدف غایی تربیت اخلاقی یعنی مکاشفهٔ حق و اهداف واسطه‌یی شامل تربیت انسان در مراحل نفس نباتی، حیوانی و انسانی، بررسی تلازم مبانی فلسفی موجود در حکمت متعالیه با اصول تربیتی و نیز پرداختن به روشهای تربیت اخلاقی شامل پرورش قوای حسی، تخیل و عقل اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

کلیدواژگان

تعلیم و تربیت
مبانی فلسفی
اهداف واسطه‌یی
حکمت متعالیه
اصول و روشها

۱. درآمد

میتوان گفت تنها راه تحقق انسان حقیقی، تعلیم و تربیت است؛ همانکه خداوند با صفت «رب» عهده‌دار اصلی آن بوده و با خلقت انسان بعنوان اشرف مخلوقات، کمال مطلوب او را همراه با ویژگیهای منحصر بفردی که در وجود او بودیعه نهاده، تعیین نموده است. اما نگاهی به زندگی بشر امروز کافی است تا بتوان دریافت که این موجودی که قرار بوده شرافت خلقتش را با خلیفهٔ الهی رقم زند، چنان در فقدان ارزشهای معنوی و انسانی غوطه‌ور شده که بر اثر قرارگرفتن در تنگنا و استیصال، بناچار و شاید بقصد جبران، تمام همّتش را مصروف زندگی دنیوی سرشار از تمتعات مادی نموده و گاه تا ورطهٔ فراموشی حقیقت وجودی خویش یعنی نفس ناطقه پیش رفته است. دنیای مدرن گرچه در حوزه‌های صنعتی، الکترونیکی، ارتباطی و انواع فناوریهای جدید، پیشرفتهای انکارناپذیری را تجربه میکند اما اینها بجای اینکه انسان را در راه رسیدن به کمال حقیقی خود یاری نماید، روز بروز میان وجود او، اصل و فلسفهٔ آفرینش او فاصله انداخته است. رسیدن انسان به

*.Email: mo_shamshiri@yahoo.com

تاریخ تأیید: ۹۵/۱۰/۶

تاریخ دریافت: ۹۵/۸/۱۵